

NORAKSTS

Kriminālprocess Nr. [REDACTED]
Lietvedības Nr. [REDACTED]

LĒMUMS

Rīgā 2023. gada 6. martā

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese

Daina Treija,

tiesnese

Daiga Kalniņa,

tiesnese

Ieva Kulagina,

piedaloties procesa virzītājam

Jevgēnijai Vasiļjevai,

prokurorei

ar mantu saistītās personas [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED])

un [REDACTED] ([REDACTED]) pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei [REDACTED]

slēgtā tiesas sēdē izskatīja procesu par noziedzīgi iegūtu mantu sakarā ar pilnvarotās pārstāves zvērinātas advokātes [REDACTED] sūdzību par Ekonomisko lietu tiesas 2023. gada 4. janvāra lēmumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2020. gada 9. novembrī Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Rēzeknes reģionālajā nodaļā uzsākts kriminālprocess Nr. [REDACTED] pēc Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm, pamatojoties uz 2020. gada 23. oktobra Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) ziņojumu Nr. [REDACTED], par to, ka vairāku ārvalstīs esošo fizisku un juridisku personu konti Latvijas kredītiestādē izmantoti, lai legalizētu noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtus līdzekļus lielos apmēros.

[2] Ar Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Rēzeknes reģionālās nodaļas vecākās inspektora Jevgēnijas Vasiļjevas 2022. gada 25. augusta lēmumu no kriminālprocesa Nr. [REDACTED] izdalīti materiāli, kā arī uzsākts un nodots tiesai process par noziedzīgi iegūtu mantu (turpmāk tekstā – Lēmums).

Lēmumā lūgts atzīt [REDACTED] likvidējamajā AS [REDACTED] arestētos naudas līdzekļus [REDACTED] euro (ieraksta Nr. [REDACTED]); [REDACTED] euro (ieraksta Nr. [REDACTED]); [REDACTED] euro (ieraksta Nr. [REDACTED]), kā arī [REDACTED] piederošo 1/2 domājamo daļu no

nekustamā īpašuma Rīgā, [REDACTED] ielā [REDACTED], dz. [REDACTED], kadastra Nr. [REDACTED], un [REDACTED] piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma Rīgā, [REDACTED] ielā [REDACTED], dz. 7, kadastra Nr. [REDACTED], par noziedzīgi iegūtu mantu un konfiscēt tos valsts labā.

Lēmums pamatots ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmo un ceturto daļu, Kriminālprocesa likuma 356. panta otrās daļas 1. punktu, 358. panta pirmo daļu, 626. panta pirmo daļu, 627. panta pirmo, otro un trešo daļu, kā arī 628. pantu.

[3] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2023. gada 4. janvāra lēmumu nolemts:

- atzīt [REDACTED] (reģ. Nr. [REDACTED]) likvidējamajā AS [REDACTED] arestētos naudas līdzekļus [REDACTED] euro (iekšējās uzskaites ieraksts Nr. [REDACTED]), [REDACTED] euro (iekšējās uzskaites ieraksts Nr. [REDACTED]), un [REDACTED] euro (iekšējās uzskaites ieraksts Nr. [REDACTED]), par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt valsts labā un iegūtos naudas līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā;

- atzīt [REDACTED] (dzimusi 19[REDACTED]. gada [REDACTED] martā) piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma Rīgā, [REDACTED] ielā [REDACTED], dz. [REDACTED], kadastra Nr. [REDACTED], par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt valsts labā un iegūtos naudas līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā;

- atzīt [REDACTED] (dzimis 19[REDACTED]. gada [REDACTED] janvārī) piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma Rīgā, [REDACTED] ielā [REDACTED], dz. [REDACTED], kadastra Nr. [REDACTED] par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt valsts labā un iegūtos naudas līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā.

[4] Par Ekonomisko lietu tiesas 2023. gada 4. janvāra lēmumu AS [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]), [REDACTED] ([REDACTED]) pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte [REDACTED] iesniedza sūdzību (turpmāk tekstā – pilnvarotā pārstāve), kurā lūdz atcelt tiesas lēmumu un izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Pilnvarotā pārstāve savu lūgumu ir pamatojusi ar šādiem argumentiem.

[4.1] Pirmās instances tiesa nav konkrēti konstatējusi objektīvus iemeslus, kādēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nebija iespējama, tai skaitā, netika izvērtēta veikto izmeklēšanas darbību intensitāte. Secināms, ka nevis tuvākajā laikā objektīvu apsvērumu dēļ nav iespējama lietas nosūtīšana tiesai, bet gan izmeklēšana sagaidīja maksimāli iespējamo tiesību ierobežojošo termiņu izmantošanas izsmelšanu, pēc kā izdalīja procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, nosūtot to tiesai. Tādējādi tiesa konstatēja faktiskajai situācijai neatbilstošus apstākļus, kas apliecina, ka, pretēji tiesas norādītajam, nebija iestājušies Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajā daļā paredzētie nosacījumi.

[4.2] Procesa virzītāja lēmums un tam pievienotie materiāli nesatur ziņas, kas norādītu uz arestētās mantas izcelsmes saistību ar jebkādu noziedzīgu nodarījumu, kura rezultātā manta varēja rasties, kā arī aizskartās mantas īpašnieku [REDACTED], [REDACTED] un [REDACTED] dalību jebkādās noziedzīgās aktivitātēs.

[4.3] Pieņemumus par dalību noziedzīgās darbībās neapstiprina arī starptautiskās sadarbības ietvaros iegūto informāciju, ko procesa virzītāja iesniedza tiesā. Kaut gan tā satur negatīva rakstura ziņas, tomēr tā neattiecas nedz uz procesā iesaistītām fiziskām, nedz juridiskām personām. Fakts, ka 2022. gada 5. augustā Azerbaidžānas Valsts drošības birojs ir ierosinājis lietu pret [REDACTED], nesniedz jebkādu priekšstatu nedz par izmeklējamo

notikumu laika periodu, nedz par to saistību ar arestētās mantas izcelsmi un procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

[4.4] Arestētās mantas sākotnējā izcelsme ir nodibināta un detalizēti aprakstīta tiesai iesniegtajā paskaidrojumā, un tā ir izveidojusies ievērojamu laiku pirms jebkādas negatīvās informācijas parādīšanās un lietas ierosināšanas (piemēram, [REDACTED] un [REDACTED] arestētās mantas sākotnējā izcelsme ir saistīta ar 2010. gada un 2012. gada darījumiem), tad izmeklējamu notikumu laika periodam ir būtiska nozīme.

[4.5] Pirmās instances tiesa nepamatoti secina, ka arestēto līdzekļu, visticamāk, noziedzīgo izcelsmi apstiprina tādi pirmstiesas kriminālprocesā iegūtie pierādījumi kā FID sniegtais ziņojums, tiesiskās palīdzības lūguma ietvaros saņemtā informācija no Azerbaidžānas tiesībsargājošām iestādēm, banku kontu pārskati, informācija no bankām, darījumu dokumenti, kā arī cita informācija, jo faktiski tajos ietvertā informācija varētu būt attiecināta uz jau pieminēto šķietamās legalizēšanas pierādīšanu. Savukārt Krimināllikuma 195. panta sastāva pierādīšanai ir nepieciešams konstatēt noziedzīga nodarījuma esamību, jo šajā pantā paredzēto noziedzīgo darbību var veikt tikai ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, kas ir attiecīgā noziedzīgā nodarījuma sastāva priekšmets un kas laika ziņā ir radušies pirms legalizācijas darbību uzsākšanas.

[4.6] Savos secinājumos par arestētās mantas izcelsmi, balstoties uz darījumu pazīmēm, kas šķietami atbilst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģiju pazīmēm, pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka metodoloģiskajos materiālos norādītajām tipoloģijām atbilstošās pazīmes nevar automātiski atzīt par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas darbībām.

[4.7] Pirmās instances tiesā iesniegtajā paskaidrojumā bija izklāstīts detalizēts, loģisks skaidrojums visiem lēmumā aprakstītajiem apstākļiem, kas saistīti ar finanšu līdzekļu transakcijām starp personu kontiem, to pamatojums, īpašo jurisdikciju valstīs reģistrēto uzņēmumu piesaistīšana biznesam, to kontroles modeļi u.c. No pirmās instances tiesas lēmuma nevar izsecināt, kādu apsvērumu dēļ šī informācija netika pienācīgi izvērtēta. Pirmās instances tiesa apsvērumus daļā par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu balstīja uz nekonsekventu un selektīvu pierādījumu vērtējumu.

[4.8] Aizskartās mantas īpašnieki kategoriski nepiekrīt apsvērumiem viņu mantas atzīšanai par noziedzīgi iegūtu un uzsver, ka tiesas lēmums nav pamatots nedz ar konkrētām, nedz vispārējām ziņām, kas ārpus sapratīgām šaubām pierādītu jebkāda noziedzīga nodarījuma esību un naudas līdzekļu sasaisti ar to, kā arī jebkādi citādi pierādītu mantas noziedzīgo izcelsmi. Līdz ar ko secināms, ka mantas noziedzīgā izcelsme atbilstoši Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā noteiktajām normām nav pierādīta. Tādejādi ne tikai neizpildās Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajā daļā noteiktie apsvērumi procesa uzsākšanai, bet arī ir konstatējama likumdevēja patiesās gribas neievērošana un neatbilstība starptautiski noteiktajām prasībām attiecībā uz iesniegto pierādījumu kopumu, lai sasniegtu Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā noteikto pierādīšanas sliekšni, ka arestētie naudas līdzekļi un nekustamais īpašums, visticamāk, ir iegūti noziedzīgi, nevis likumīgi.

[4.9] Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā nodarījuma objektīvā puse noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā tieši ir saistīta ar predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, kura izdarīšanas rezultātā legalizējamie līdzekļi iegūti. Laika ziņā predikatīvais noziedzīgais nodarījums vienmēr tiek izdarīts pirms sekundārā, jo legalizēt var tikai to, kas jau ir iegūts

predikatīvā noziedzīgā nodarījuma rezultātā. Predikatīvā un sekundārā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi nevar veidot vienas un tās pašas darbības.

[4.10] Izvērtējot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešās daļas un 126. panta trešās un 3.¹ daļas piemērošanu, jāvērs uzmanība, ka pirmstiesas procesa virzītāja pieņēmums, ka aizskartās mantas īpašnieku arestētā manta ir noziedzīgi iegūti, ir jāpierāda. Būtiski ir atcerēties, ka, iespējams, aizdomīgs, vēl nenozīmē, ka tas ir noziedzīgs. Savukārt nezināmas izcelsmes naudas līdzekļu legalizācija neatbilst Krimināllikuma 195. panta trešās daļas sastāva objektīvās puses pazīmēm.

[4.11] Lēmums par aresta uzlikšanu mantai ir Latvijas Republikas Satversmes 105. pantā un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 1. pantā garantēto tiesību uz īpašumu ierobežojums. Mantas atzīšana par noziedzīgi iegūtu noteikti aizskar personas pamattiesības – personas tiesības uz īpašumu, kas ir nostiprinātas Latvijas Republikas Satversmes 105. pantā, ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 17. pantā, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 1. pantā. Pamattiesības uz īpašumu rada personai paļāvību uz to, ka valsts vara nevērsīsies pret tās īpašumu bez skaidra un objektīva pamata, un legītīma mērķa esamības. Līdz ar to, jebkuram pamattiesību ierobežojumam jābūt pamatotam ar atbilstošu legītīmu mērķi, noteiktam likumā un tam jābūt samērīgam.

[4.12] Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, kā arī Satversmes tiesa norādījusi, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiek lemts par aizskartās mantas īpašnieku īpašuma tiesībām, šādā procesā pēc būtības tiek izlemti jautājumi, kas skar personu civilās tiesības un pienākumus Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pirmās daļas izpratnē, kopsakarā ar Latvijas Republikas Satversmes 105. pantu un 92. pantu.

Taisnīgas tiesas process aptver arī pušu līdzvērtīgu iespēju principu, kas noteic, ka lietas izskatīšanas procesā procesa dalībnieku tiesībām ir jābūt taisnīgi līdzsvarotām (fairballance) - proti, katram ir jābūt nodrošinātām adekvātām iespējām izmantot procesuālos līdzekļus, neesot nepamatoti nostādītam nelabvēlīgākā stāvoklī kā citi procesa dalībnieki.

Strīdos ar valsti privātpersona tiek uzskatīta par mazāk aizsargātu tiesisko attiecību dalībnieku. Īpaši svarīgi, lai tiesa objektīvi un taisnīgi pieņemtu nolēmumu, balstītos uz tiesas sēdē konstatētiem un pārbaudītiem pierādījumiem, kā arī pienācīgi pamatotu savus argumentus un abu pušu sniegto pierādījumu izvērtēšanā vadītos no vienādiem standartiem, kas šajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu nav bijis realizēts.

[5] Apelācijas instances tiesas sēdē [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]), [REDACTED] ([REDACTED]) pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte [REDACTED] iesniegto sūdzību uzturēja pilnā apmērā, balstoties uz tajos norādītajiem argumentiem.

[6] Procesā virzītāja un prokurore iesniegto sūdzību neatzina par pamatotu un lūdza pirmās instances tiesas lēmumu atstāt negrozītu.

M o t ī v u d a ļ a

[7] Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija, izvērtējot ar mantu saistīto personu pilnvarotās pārstāves zvērinātas advokātes [REDACTED] sūdzībā norādīto, kā arī tiesas

sēdē uzklusījusi procesa dalībnieku paskaidrojumus, iepazinusies ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu materiāliem, atzīst, ka Ekonomisko lietu tiesas 2023. gada 4. janvāra lēmums procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ir atstājams negrozīts.

[8] Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesiskā regulējuma piemērošanas pamats ir nepieciešamība savlaicīgi atrisināt pirmstiesas procesā radušos mantiskos jautājumus un nodrošināt procesa ekonomijas intereses. Turklāt šo procesu var piemērot tikai gadījumos, ja pastāv Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajā daļā paredzētie nosacījumi:

- 1) pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;
- 2) objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

[9] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. pantu, tiesai izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, ir jāizlemj:

- 1) vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;
- 2) vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs;
- 3) vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu;
- 4) rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Tiesa, lemjot jautājumu par noziedzīgi iegūtu mantu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā, neskata visu krimināllietu pēc būtības, bet pēc pierādījumiem vērtē tikai konkrēti norādītās mantas izcelsmi un, ja tā tiek atzīta par noziedzīgu, lemj par turpmāko rīcību ar to (*Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. Kristīnes Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 953. lpp.*).

[10] Tiesas kolēģija nepiekrīt sūdzības iesniedzējas argumentiem par nepamatoti uzsākto procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmā daļa noteic, ka izmeklētājam ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokuroram ir tiesības pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu.

2022. gada 25. augustā procesa virzītājas J. Vasiļjevas lēmums par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu ir pieņemts ar Latgales apgabaltiesas prokuratūras prokurores [REDACTED] piekrišanu, kas sniegta rezolūcijas veidā.

Tiesas kolēģija secina, ka procesa virzītāja ir ievērojusi likuma prasības, pieņemot lēmumu izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu.

Procesa virzītāja lēmumā norādījusi, ka objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama, ņemot vērā izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma raksturu un izdarīšanas apstākļus, jo tiek izmeklēts sarežģīts ekonomiska rakstura noziedzīgs nodarījums ar starptautiskiem elementiem, kas izdarīts ilgstošā laika periodā un īstenots ģeogrāfiski plašā teritorijā, lietas apstākļu izmeklēšana saistīta ar valstu starptautisko sadarbību. Krimināllietā vēl nav savākts pietiekams pierādījumu kopums attiecībā uz visu iesaistīto personu vainu izmeklējamajā noziedzīgajā nodarījumā.

[10.1] Tiesas kolēģija nesaskata pamatu apšaubīt minēto procesa virzītājas pamatojumu, tostarp, ņemot vērā to, ka izmeklēšana pamata kriminālprocesā joprojām turpinās un procesā tiek izdalīti tikai tādi materiāli, kas attiecas uz mantu. Tāpat Kriminālprocesa likums neparedz procesa virzītājam norādīt konkrētu vai aptuvenu termiņu, kad lietu būs iespējams nodot tiesai. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 412. panta pirmajai daļai kriminālprocesā prokuroram ir noteikta kompetence izlemt, kad pierādījumi ir iegūti tādā apjomā, lai uzturētu apsūdzību tiesā un lietu nodotu tiesai. Proti, lietas nodošana tiesai ir saistīta ar prokurora vērtējumu par pierādījumu pietiekamību un pārliecību par to, ka pierādījumi ir pietiekami, lai uzturētu apsūdzību. Tiesai nav piešķirta kompetence iejaukties apsūdzības funkcijās, nosakot, pierādījuma apjoma pietiekamību, lai lietu varētu nodot tiesai.

Līdz ar to procesa virzītājam bija pamats izdalīt no krimināllietas materiālus un uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, ja vien pierādījumu kopums viņai deva pamatu uzskatīt, ka manta, kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu. Arī uz sūdzības izskatīšanas dienu pirmās instances tiesas konstatētie apstākļi nav mainījušies, pirmstiesas kriminālprocesā nav iegūti pietiekami pierādījumi apsūdzības izvirzīšanai, tiek turpināta izmeklēšana.

Tiesas kolēģija atzīst, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu ir uzsākts pamatoti, ievērojot Kriminālprocesa likuma 626. panta nosacījumus.

[11] Ekonomisko lietu tiesa lēmumā ir analizējusi un sniegusi vērtējumu par lietas materiālos esošajiem pierādījumiem par mantas noziedzīgo izcelsmi, tostarp par Finanšu izmeklēšanas dienesta atzinumu, tiesiskās palīdzības lūguma ietvaros saņemto informāciju no Azerbaidžānas tiesībsargājošām iestādēm, sadarbības līgumiem, bankas kontu pārskatiem, darījumu dokumentiem, saņemto informāciju no bankām. Tāpat pirmās instances tiesa ir analizējusi aizskarto mantas īpašnieku pārstāves [REDACTED] iesniegtos pierādījumus un paskaidrojumus tiesas sēdē par mantas likumīgo izcelsmi.

Ekonomisko lietu tiesa ir novērtējusi iesniegto pierādījumu ticamību, pamatoti secinot, ka lietā nav gūti pārliecinoši pierādījumi tam, ka [REDACTED] veic reālu saimniecisko darbību, kuras rezultātā būtu pieejami ievērojami finanšu līdzekļi visu procesā minēto aizdevumu izsniegšanai vairāku miljonu apmērā.

[11.1] Pirmās instances tiesa bez ievērības nav atstājusi arī faktu, ka [REDACTED] patiesā labuma guvējs ir [REDACTED], par kuru starptautiskās sadarbības ietvaros ir saņemta informācija, ka Azerbaidžānā pret viņu ir ierosināta lieta par izvairīšanos no nodokļu samaksas un muitas maksājumiem, kā arī par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

Līdz ar to pamatoti secināts, ka kopsakarā ar pārējiem pierādījumiem aizskartās mantas īpašnieki ar ticamiem un pārbaudāmiem pierādījumiem nav pierādījuši [REDACTED] izsniegto un pārskaitīto naudas summu legālo izcelsmi.

[11.2] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir detalizēti un izvērsti vērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un pamatoti secinājusi, ka pierādījumiem, kas norāda uz arestēto naudas līdzekļu, kā arī [REDACTED] un [REDACTED] piederošā nekustamā īpašuma noziedzīgo izcelsmi, ir augstāka ticamības pakāpe nekā aizskartās mantas īpašnieku pārstāves [REDACTED] sniegtajiem pierādījumiem un skaidrojumiem. Tiesas kolēģija atzīst Ekonomisko lietu tiesas lēmumā paustos atzinumus par pareiziem, tāpēc tos neatkārtos.

[12] Sūdzībā norādīts, ka lietā nav vispār noskaidrots vai vismaz norādīts uz predikatīvo noziedzīgo nodarījumu. Kriminālprocesa Nr. [REDACTED] ietvaros notiek izmeklēšana saistībā ar noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā.

[12.1] Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesa nevērtē pirmstiesas izmeklēšanā esošā noziedzīgā nodarījuma sastāvu. Kriminālprocesa likuma 124. panta sestā daļa noteic, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme. Līdz ar to par nepamatotu atzīstams aizskarto mantas īpašnieku pārstāves [REDACTED] sūdzībā paustais viedoklis, ka faktiski lietā bija ārpus saprātīgām šaubām pierādītam vai vismaz norādītam uz predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, kura rezultātā manta iegūta.

[12.2] Tiesas kolēģija uzskata, ka šādam pierādīšanas standartam jābūt sasniegtam pamata kriminālprocesā, kurā notiek izmeklēšana par personu vainīgumu pēc Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm. Uz mantas noziedzīgo izcelsmi norāda lietā pierādītās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pazīmes, par kurām detalizēti norādīts procesa virzītājas lēmumā, un, kuras novērtējusi Ekonomisko lietu tiesa lēmumā. Tiesas kolēģijai nerodas šaubas par to, ka ar arestētajiem līdzekļiem veiktas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas darbības. Tas, ka nav pierādīts, kāda konkrēti nozieguma rezultātā cēlušies arestētie finanšu līdzekļi, neliedz nonākt pie secinājuma par mantas noziedzīgo izcelsmi.

[12.3] Tiesas kolēģija ņem vērā, ka šāda nostāja izriet no Kriminālprocesa likuma 124. panta septītās daļas, kura noteic, ka, lai pierādītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi iegūti.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 124. panta septītajā daļā ietvertais princips izriet no 2005. gada 16. maija Eiropas Padomes konvencijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju 9. panta 5. punkta, kurš Latvijas tiesību sistēmai ir saistošs jau kopš 2009. gada 31. decembra, kad stājās spēkā 2009. gada 17. decembra likums "Par Eiropas Padomes konvenciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju", ar kuru Latvijas Republika pievienojās konvencijai un atzina tajā ietvertās normas par saistošām.

[13] Tiesas kolēģija secina, ka aizskartās mantas īpašniekiem bija nodrošinātas reālas iespējas pierādīt mantas likumīgo izcelsmi, jo bija savlaicīgi dota iespēja iesniegt pierādījumus gan izmeklēšanas laikā vismaz kopš 2020. gada 23. novembra, kad AS [REDACTED], [REDACTED] un [REDACTED] nosūtīts 2020. gada 11. novembra lēmums par aresta uzlikšanu mantai, kā arī paziņots par to, ka viņiem ir tiesības pierādīt arestēto līdzekļu likumīgo izcelsmi, gan pirmās instances tiesā.

Aizskartās mantas īpašnieki tiesības pierādīt līdzekļu likumīgo izcelsmi ir izmantojuši, jo ar pārstāves zvērinātas advokātes [REDACTED] palīdzību iesnieguši pierādījumus, kā arī pārstāve sniedza paskaidrojumus tiesā. Līdz ar to tiesības uz taisnīgu tiesu aizskartās mantas īpašniekiem tika nodrošinātas.

[14] Tiesas kolēģija norāda, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu ir uzskatāms par vienu no sevišķā procesa veidiem kriminālprocesā, kā arī uzskatāms par izņēmumu no vispārīgā kriminālprocesa, kurā lēmumu par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu pieņem vienlaikus ar galīgo lēmumu kriminālprocesā (*skat. Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2016-13-01 11.punktu*).

Tiesas kolēģija nesaskata kriminālprocesa pamatprincipu, Latvijas Republikas Satversmes 105. panta, Eiropas Cilvēktiesību Konvencijas Pirmā protokola 1. panta, kā arī Eiropas Cilvēktiesību Konvencijas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantā garantēto cilvēktiesību pārkāpumu, kā to sūdzībā norāda pilnvarotā pārstāve [REDACTED]. Atšķirīgais pilnvarotās pārstāves [REDACTED] viedoklis nevar būt par pamatu secinājumam, ka procesā ir pieļauti iepriekš minēto normu pārkāpumi.

[15] Tiesas kolēģija norāda, ka tiesa pati izlemj par pierādījumu ticamību un pietiekamību. Proti, vienīgi tiesa var noteikt, kuri pierādījumi ir nozīmīgi lietā būtisku faktu vai apstākļu noskaidrošanai. Tiesa var ņemt vērā arī, vai pierādījumi lietā ir pietiekami, kā arī vai citi pierādījumi nav lieki un nevajadzīgi apgrūtināši lietas izskatīšanai (*sk. Senāta 2007. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-305/2007 10. punktu un 2007. gada 24. maija sprieduma lietā Nr. SKA-219/2007 11. punktu*). Turklāt atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai tas, cik detalizēti tiesas nolēmumā jābūt norādītiem tā motīviem, ir atkarīgs no konkrētā nolēmuma rakstura un lietas apstākļiem, kas katrā individuālā gadījumā vērtējami atsevišķi (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994. gada 9. decembra spriedums lietā "Ruiz Torija v. Spain"*). Turklāt pienākums norādīt nolēmuma motīvus nav saprotams kā visaptveroša prasība sniegt detalizētu atbildi uz katru argumentu (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 1999. gada 21. janvāra spriedums lietā "Garcia Ruiz v. Spain"*).

[16] Tiesas kolēģija secina, ka apstākļi, ka sūdzības iesniedzējas viedoklis nesakrīt ar tiesas secinājumiem, pats par sevi nav pamats atzinumam, ka pirmās instances tiesa lietu nav izskatījusi objektīvi un vispusīgi. Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa, pieņemot lēmumu, nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma normu pārkāpumus, kuri būtu par pamatu pieņemtā lēmuma atcelšanai.

R e z o l u t ī v ā d a l ā

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 631. pantu, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o l ē m a

atstāt negrozītu Ekonomisko lietu tiesas 2023. gada 4. janvāra lēmumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (personiskais paraksts)

Daina Treija

Tiesnese (personiskais paraksts)

Daiga Kalniņa

Tiesnese

(personiskais paraksts)

Ieva Kulagina

NORAKSTS PAREIZS
Rīgas apgabaltiesas
Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnese
Rīgā 2023. gada 6. martā

D.Trejja

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.